

Віденський Круглий стіл «Україна у Європі: мир і розвиток»

2-й Круглий стіл. 3 листопада 2014

**Сільське господарство України як рушійна сила економічного розвитку,
регіонального та міжнародного співробітництва**

Меморандум

Стабільна і модернізована економіка України буде основою соціального і політичного благополуччя країни. Економічний розвиток, що спирається на регіональне та міжнародне співробітництво, забезпечує не тільки нові можливості для бізнесу, але і створює передумови для поліпшення якості життя мільйонів громадян, сприяє політичній та економічній стабілізації в Європі. Більш того, реалізуючи свій гігантський сільськогосподарський потенціал і поступально нарощуючи с / г виробництво, Україна може зіграти вирішальну роль в забезпеченні європейської та глобальної продовольчої безпеки.

Представники бізнесу України та Європи, провідні економісти та експерти обговорили перспективи Єдиного економічного простору від Лісабона до Владивостока, а також питання економічного зростання на основі розвитку агросектору. Переслідуючи мету посприяти економічному співробітництву в Європі, 2-й Круглий стіл у Відні визначив наступні ключові елементи реформи української економіки з акцентом на сільськогосподарську галузь:

- 1. Сталий розвиток економіки України та досягнення стабільного і тривалого миру в регіоні можливе тільки в тому випадку, якщо буде забезпечено вільне пересування товарів, послуг, капіталу і робочої сили. Необхідно максимально сприяти можливостям взаємного доступу до ринків, які історично взаємопов'язані і визначають долю мільйонів робочих місць в регіоні.**
- 2. Формування Єдиного економічного простору від Лісабона до Владивостока уможливить створення спільного ринку з населенням у понад 700 мільйонів чоловік. Такий ринок сприятиме реалізації масштабних інвестиційних проектів в ключових секторах економіки в країнах, які увійшли б у цей економічний союз. Крім того, такі країни посилили б свої позиції на міжнародних ринках, що особливо важливо в умовах, коли в усьому світі формуються наднаціональні економічні та політичні альянси.**
- 3. Торговельні обмеження у відносинах між ЄС і Росією та між Росією і Україною наносять економічний збиток підприємствам та економіці в цілому, посилюють соціальну напругу і провокують зростання безробіття. Підприємства в ЄС, в Україні і в Росії змушені працювати в нерівних конкурентних умовах порівняно з іншими виробниками, які не відчувають відповідного негативного ефекту зовнішніх неринкових бар'єрів і обмежень. Припинення санкцій може бути досягнуто виключно шляхом виконання положень Мінського угоди, і всі сторони цього договору зобов'язані докласти всіх зусиль в цьому напрямку.**

4. Враховуючи стабільний довгостроковий попит на продукти харчування, енергоносії та поновлювані джерела енергії, а також міжнародні конкурентні переваги України у сфері ведення сільського господарства, **аграрний сектор може стати базою для розвитку всієї економіки України. Сільське господарство здатне дати імпульс розвитку всіх галузей, що беруть участь в ланцюжку створення вартості сільгоспвиробництва.**
5. **Більш тісна економічна інтеграція ЄС, Східноєвропейських сусідів України і Росії за рахунок зміцнення існуючих та розвитку нових ефективних агропромислових ланцюжків створить нові можливості для бізнесу і для підвищення рівня життя громадян, особливо в сільських районах.** Критично важливу роль для розвитку конкурентоспроможних агропромислових ланцюжків гратимуть інновації, інвестиції і забезпечення доступу до ринків.
6. **Експорт зернових через порти та акваторії Чорного і Азовського морів не повинен обмежуватися.** За останнє десятиліття погані врожаї або торгові обмеження в Україні і Росії неодноразово сприяли різкому зростанню цін на продовольство на світових ринках. Таким чином, нинішня політична та економічна криза в Східній Європі може привести до ще більшої нестабільності на міжнародних ринках і відповідних політичних ризиків в країнах, які залежать від імпорту продовольства.
7. **Важливо забезпечити розвиток відкритого та прозорого ринку землі з диверсифікованою структурою власності, в тому числі за участю іноземних інвестицій,** впровадити відкриті аукціони на продаж землі, спростити умови оренди землі для діючих і потенційних орендарів. У зв'язку з обмеженістю можливостей доступу до джерел фінансування для придбання землі **необхідно розробити особливі інструменти фінансування для малих і середніх фермерських господарств під невисокі відсотки.** В рамках децентралізації системи державного управління **необхідно передати права розпоряджатися землями державної власності місцевим громадам.**
8. **Українська сільськогосподарська продукція повинна отримати (відновити) доступ на ринки ЄС і Росії, що вимагає гармонізації відповідних стандартів. Предметом майбутніх переговорів між Європейським і Євразійським союзом мають стати санітарні та фітосанітарні стандарти і нормативи захисту споживчих прав.**
9. Головною рушійною силою для досягнення підвищеної продуктивності та ефективності сільгоспвиробництва є інновації, і саме їх впровадження дозволить забезпечити доступ українських фермерів до сучасних технологій в АПК. **Підприємницьке середовище, що заохочує розвиток середнього бізнесу, буде найважливішим стимулятором інновацій та ефективності, а також загального зростання життя на селі.**

10. **Державна підтримка сільгоспвиробників України повинна бути цільовою.** В першу чергу, важливо підтримати ті сфери сільського господарства, які створюють найбільшу додану вартість і формують критичну масу зайнятості на сільських територіях. Також **ключовою сферою державної підтримки є модернізація та підвищення конкурентоспроможності національного агровиробника, і розширення можливостей доступу до недорогих джерел фінансування та страхування, особливо для середніх фермерських господарств і підприємств.**
11. **Україні необхідно забезпечити стабільність податкового законодавства в сфері АПК на довгі роки вперед,** враховуючи великі терміни окупності інвестицій у цій галузі економіки, а також особливості сільгоспвиробництва (сезонність, підвищені ризики у зв'язку із залежністю від погодних умов і від ринкової кон'юнктури). Передбачені Податковим кодексом України до 2018 року податкові стимули сільгоспвиробникам повинні бути збережені.
12. **В рамках Договору про поглиблення вільної торгівлі між ЄС та Україною (DCFTA),** а також, можливо, в рамках співробітництва між ЄС та Євразійським економічним союзом **необхідно ідентифікувати перспективні стратегічні проекти. Тут повинні бути включені проекти в галузі сільського господарства,** які сприяють підвищенню світової продовольчої безпеки і вдосконалюють транспортну та логістичну інфраструктуру і транснаціональні коридори між Європою і Азією.
13. Для стимулювання розвитку сільських територій **важливо розвивати підприємство на селі.** Для цього необхідно впровадити механізми часткового компенсування місцевим громадам витрат на розвиток сільської інфраструктури, комунікацій; створити ефективні інструменти фінансування діяльності малих і середніх підприємств за рахунок пільгового кредитування, реалізації механізму аграрних розписок, створення товарних аграрних бірж з можливістю укладати ф'ючерсні та форвардні контракти; забезпечити пільговий режим оподаткування малим і середнім підприємствам.
14. Висока вартість логістичних операцій, витратність зберігання продукції, численні засоби і інструменти держконтролю підривають зростання і, отже, рентабельність агробізнесу. Більш того, **дерегуляція сільськогосподарської діяльності є основою боротьби з корупцією.** Контролюючі органи не повинні дублювати функції один одного, кількість планових і позапланових перевірок бізнесу має бути зведено до мінімуму.
15. **Державі важливо заохочувати розвиток сільськогосподарської кооперації та аграрних асоціацій** для розвитку дрібнотоварного виробництва, особливо за допомогою надання спеціалізованих послуг для малих і середніх фермерських господарств, і стимулювання зайнятості на сільських територіях на основі досвіду Німеччини, Польщі та інших європейських країн.

16. **Освіта і кваліфікація фахівців сфери сільського господарства та управління на всіх рівнях повинні задовольняти потреби сучасної сільськогосподарської та харчової промисловості.** Німецька «дуальна система освіти», а також співпраця між компаніями і між коледжами повинні виступити як **план по реформуванню освіти в аграрному секторі.** Українським університетам необхідно сприяти обміну студентами, залучати кваліфікованих вчених світового рівня, підтримувати міжнародне співробітництво в галузі наукових досліджень і створювати спільні магістратури з Німеччиною та іншими європейськими країнами.
17. Надійна статистична та інформаційна система в агросекторі сприяє прийняттю ефективних рішень і здійсненню інвестицій з боку всіх учасників ведення бізнесу в ланцюжку АПК. Таким чином, **офіційна статистика в сільському господарстві і інформація про умови ринку повинна вдосконалюватися у співпраці з об'єднаннями агровиробників.**

Професор д-р Райнер Лінднер, Голова Німецько-Українського Форуму, Директор Східного Комітету Німецької Економіки

Герлінди Зауер, директор Німецького агробізнесових альянсу/ Східний Комітет Німецької Економіки

Карл-Георг Вельманн, член Бундестагу, Голова Німецько-Української парламентської групи Бундестагу